

OPERA SNG V LJUBLJANI

LUDWIG VAN BEETHOVEN

FIDELIO

GLEDALIŠKI LIST šte. 3 - 1963-64

Dirigent:
Ciril Cvetko

Režiser:
Hinko Leskovšek

Scenograf:
Vl. Rijavec

Kostumograf:
Alenka Bartlova

Vodja zbora:
Jože Hanc

Asistent režiserja:
Peter Zobec

Korepetitor:
Zdenka Lukčeva

Inspicjent:
Milan Dietz

Sepetalec:
Brané Demšar

Izdelava kostumov:
Gledališke
krojačnice
pod vodstvom
Eli Rističeve
in Staneta Tančka

Odrski mojster:
Celestin Sanein

Razsvetljava:
Stane Koman

Lasulje in maske:
Tončka Undermano-
va, Janez Mirtiž

PREMIERA 12. DECEMBRA 1963

LUDWIG VAN BEETHOVEN

FIDELIO

Opera v dveh dejanjih (štirih slikah)

napisala J. Sonnleithner in Fr. Treitschke,
prevedel S. Samec

Don Fernando, minister	ZDRAVKO KOVAC
Don Pizzaro, guverner drž. ječ . . .	SAMO SMERKOLJ
Florestan, jetnik	RUDOLF FRANCL
Leonora, njegova žena, pod imenom Fidelio	VANDA GERLOVICEVA
Rocco, ječar	LADKO KOROSEC
Marcelina, njegova hči	NADA VIDMARJEVA
Jacquino, vratar	DRAGO ČUDEN
1. jetnik	LJUBO KOBAL
2. jetnik	TONE PRUS

Vojaki, jetniki, ljudstvo
Dejanje se godi v španski državni ječi

BEETHOVNOVA OPERA FIDELIO KOT SCENSKI ORATORIJ

V Romain Rollandovem delu o Beethovnu lahko beremo pomembne misli, ki bi jih postavil za moto pričujočemu razmišljanju o Beethovnovi operi in njeni uprizoritvi: »Zgodba o Leonori iz Francije za Beethovna ni bila zgolj spretno grajena fabula, temveč je pomenila tragično resnico, ki je vstajala v ozadju — revolucijo. Kot je Beethoven v Eroici postal Homer Napoleona, tako je v svoji Leonori postal Aishilos revolucije.«

Beethovnova opero Fidelio bi po formi lahko opredelili za »opero comique«, to se pravi, tisto tipično vrsto francoske meščanske opere, ki se je nekje sredi 18. stoletja prelevila v nekakšen tip »revolucionarne opere«. Nastala je pod vplivom revolucije in prvo umetniško formo ji je dal italijanski skladatelj Cherubini. Njegov »Vodnjar«, ki ga je poznal tudi Beethoven, je veljal po tekstu in po fabuli za vzor opernega libreta. Saj lahko v Beethovnovi »Leonori«, kot se je sprva imenovala, odkrijemo očitne podobnosti z »Vodnjarjem« v karakterizaciji oseb, prav posebno pa v nekaterih situacijah dramatičnega viška. Morda ni nepomembno, da je trompetni signal 3. uverture Leonore, kakor tudi opere Fidelio povzet po originalnem francoskem vojaškem signalu, ki je bil vkomponiran že v uverturi Mehulove opere »Helen«. Zgodba o Leonori pa je bila v tistem času zelo aktualna. Tako so bila že pred Fideliom po isti fabuli napisana številna operna dela: Prvo opero o Leonori je napisal Gaveaux, 1804. leta je bila v Dresdenu uprizorjena Paerjeva Leonora, v istem času se je tudi v Padovi pojavila Leonora nekega Johana Mayra, prva Beethovnova obdelava te snovi pa je doživela svoj krst v letu 1805.

V poudarku aktualnosti celotne zgodbe o Leonori v tem času lahko spoznamo Beethovnovno prav izrazito usmerjenost k osnovni ideji. Saj je Beethoven sam imel libreto Cherubinijevega »Vodnjarja« kot tudi libreto tretje predelave lastne opere za najboljše librete. Pripomniti bi bilo treba, da nam je znano iz pripovedovanja Beethovnovih sodobnikov, da je ta zgodba pritegnila Beethovna predvsem zato, ker je ustvarjena po resničnih dogodkih iz revolucije, ki jih je prvi libretist te snovi rekonstruiral po lastnem doživetju.

Ta posebni poudarek na ideji opere in iz nje izhajajoča literarna problematika pa je izražena tudi v razgovoru med Goethejem in Eckermanom, v katerem je Goethe povedal sledeče: »Z gotovostjo lahko povem, da mi je poslušanje opere v užitek le tedaj, če je sujet prav tako popoln, kot je glasba, tako da gresta obe v koraku.« In končno nam tudi Romain Rolland razkriva pravo resnico o Beethovnovem delu, »v katerem lahko čutimo še rahle tresljaje velikega preobrata, ki ga je doživela Francija.«

Morda ni nepomembno že prej navedeno dejstvo, da je zgodba o Leonori nastala na osnovi resničnega dogodka med revolucijo v Touraini. S to zgodbo je Beethoven dobil tisti »veliki dogodek iz zgodovine«, ki ga je že dolgo iskal. Dobil je snov, ki ga je pretresla, snov, ki je nosila v sebi idejo upora proti zatiranju, idejo, ki mu je kot prepričanemu republikancu (Romain Rolland ga je imenoval Jakobinca) gorela v krvi.

Kljub temu, da je libreto te opere v zasnovi še ves v formalnem oklepu malomeščanske spevoigre te dobe, se prežarjen od Beethovnovе plamteče muzikalne ideje razrašča v veliko dramo o človekovi plemenitosti, dobroti in bratstvu ter se v finalu povzpne v mogočno oratorično demonstracijo osvobojenega človečanstva in bratstva: »Bodite bratje si med brati!«

Mnogi Beethovnovi biografi so procesu nastajanja te opere dali naslov »zgodba trpljenja«. Beethoven sam je v pismu svojemu libretistu Treitschkeju pisal, da si bo s to opero »zaslužil mučeniško krono.« Tragika te »zgodbe trpljenja« pa je ravno v tem, da Beethoven ni bil gledališki človek. Nikoli mu ni bilo dano, da bi svoj genij razvil v smer gledališke dramatike, kljub temu, da se je trudil tudi v tem doseči popolnost. Njegov balet »Prometejeva bitja,« kot tudi njegov oratorij »Kristus na Oljski gori« razodevata smisel za scensko dramatiko. Toda, če se nam danes zdi, da je balet »Prometejeva bitja« bolj plesni oratorij kot balet in če je njegova kantata v nekem smislu tudi glasbena drama, potem lahko spoznamo, kako tesno je Beethovnova glasbena dramatika povezovala pojem drame s pojmom oratorija. In tako se nam tudi problem Fidelia odkriva v tesni povezavi obeh osnovnih idej drame in oratorija. Toda zdi se mi, da se Beethov-

Ludwig van Beethoven (l. 1815, portret W. Mählerja)

nova ustvarjalna ideja bolj približuje simfonično-oratorijskemu konceptu kot pa scensko dramatičnemu.

S tem spoznanjem se tudi naša uprizoritev te opere, ki je morda že tretja v tej hiši, bolj bliža konceptu scenskega oratorija s poudarkom idejne aktualnosti in bliskovitosti Beethovnovne osnovne teme: osvoboditve človeka. Z znatno okrajšavo in tudi opustitvijo teksta, ki ne izpolnjuje več potreb nekakšne široko razpredene razlage, niti ne označuje določenega kraja in časa, smo stremeli za tem, da ta fabula, razbremenjena vseh časovnih in krajevnih omejitev (glasba jih tako ne pozna) stopa do nas čista v svoji idejni popolnosti in aktualna še danes. Tako lahko v tesni povezavi s stilom celotne uprizoritve zaživi pred nami kot čista vizija, kot visoka pesem ljubezni do človeka. V tem smislu smo skušali ustvariti tudi v sceni nekakšen neodrejen, simultani prostor, s katerim smo zgolj v najprimernejših obrisih poskušali dati okvir, ki naj ne bi utesnjeval ali pa omejil silni polet velike in elementarne Beethovnovne muzikalne ideje. Razumljivo je, da smo bili prisiljeni prekiniti z dolgoletno in uporno zasidrano uprizorjalno tradicijo te opere, ki je lahko zadostila edinole zastarelemu stilu malomeščanske spevoigre. S svojim naturalističnim rožljanjem verig in drsanjem lopate po pesku, s svojimi nepomembnimi realističnimi akcijami, ki so spremljale čudovite Beethovnovne arije in duete pač niso mogli pod nobenim pogojem podpreti Beethovnovne osnovne in glavne ideje o osvoboditvi posameznika pred mukami duhovne in telesne tiranije. Taki skoraj smešno učinkujoči naturalistični detajli so kvečjemu lahko še bolj potencirali tisto zlagano meščansko vzdušje, ki se ga je Beethoven kot svoboden duh vedno otepal. Razbremenjena vsakega lokalnega kolorita in osvobojena vseh popolnoma sekundarnih »realističnih« akcij se odvija pred nami drama o človekovi žrtvi za osvoboditev duha in telesa. Pred nas stopajo karakterji, ki jih je rodila velika muzikalna ideja in prežarjeni s to idejo se dvigajo visoko nad povprečje karakterjev in tipov iz malomeščanskih spevoiger te dobe. Odmaknjeni so od časa in prostora, čeprav so bili porojeni iz nje. Beethovnova muzika jih je v čustvovanju dvignila nad vsakdanjost, toda ne zato, da bi jih odtegnila človeštvu in jih povzdignila v svet herojev, temveč, da bi odmaknjeni od vsakdanjosti še bolj zaživel v veliki in ves svet objemajoči ideji o bratski ljubezni in požrtvovalnosti.

L. H.

Gledališče »Theater an der Wien« v Beethovnovih časih

ROMAIN ROLLAND: „BEETHOVNOVO ŽIVLJENJE“

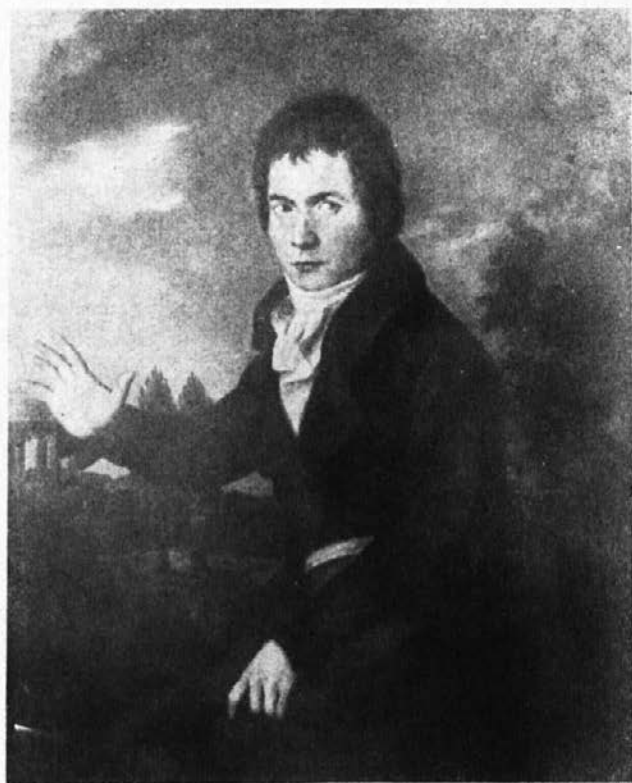
Ludwig van Beethoven je bil rojen 16. decembra 1770 v Bonnu pri Kölnu v bedni podstrešni izbi revne hiše. Bil je flamskega rodu. Njegov oče je bil neinteligenten tenorist, ki se je vdajal pijači, njegova mati pa dekla, hči nekega kuharja in vdova po sobarju iz prvega zakona.

Njegova mladost je bila stroga, manjkala ji je tista družinska milina, ki je obdajala srečnejšega Mozarta. Že od vsega začetka se mu je življenje razgalilo kot žalosten, surov boj. Njegov oče je hotel izkoristiti njegovo glasbeno nadarjenost in ga razkazovati kot majhno čudo. Že pri štirih letih ga je za dolge ure prikoval h klavirju ali ga zapiral z violino v sobo, ubijajoč ga z delom, tako da je le malo manjkalo, pa bi mu bil glasbeno umetnost priskutil za vedno. Moral je uporabljati silo, če je hotel, da se je Beethoven učil glasbe. Še bolj pa so njegovo mladost zagrenile gmotne skrbi, za vsakdanji kruh in druge za otroka prezgodnje naloge. Z enajstimi leti je bil že član gledališke-

ga orkestra, a s trinajstimi organist. Leta 1787 je izgubil mater, ki jo je oboževal. »Bila je tako dobra, ljubezni vredna mati, moja najboljša prijateljica! Kdo je bil srečnejši od mene, ko sem še mogel izgovarjati sladko materino ime in me je še lahko slišala. »Umrila je za jetiko; tudi Beethoven je mislil, da ima to bolezen. Že tedaj je stalno bolehal. Telesnemu trpljenju se je pridružila otožnost, krutejša od same bolezni. S sedemnajstimi leti je postal glavar družine in s tem odgovoren za vzgojo svojih dveh bratov. Doživel je sramoto, da je moral prositi za upokojitev svojega očeta, pijanca, ki je bil nezmožen skrbeti za hišo. Pokojnino so izročali sinu, da bi je oče ne mogel napraviti. Ti žalostni dogodki so zapustili v njem globoko sled. Ljubeznivo oporo je našel v neki bonnski družini, ki mu je ostala vedno draga, pri družini Breuning.

Kakorkoli žalostna je že bila Beethovnova mladost, je vendar ohranil nanjo in na kraje, kjer mu je potekala, nežen in otožen spomin. Ko je moral zapustiti Bonn, je prebil skoraj vse življenje na Dunaju, v tem lahkomišelnem mestu in njegovih žalostnih predmestjih, ni pa nikoli pozabil na rensko dolino, na veliko vzvišeno očetovsko reko — unser Vater Rhein — kakor jo je imenoval, na to zares živahno, skoraj človeško reko, podobno velikanski duši, skozi katero se pretakajo misli in neštevilne sile in ki ni nikjer lepša, mogočnejša in pohlevnejša kakor ravno pri ljubkem Bonnu, kjer z ljubkujočo silo oplakuje senčnate, cvetoče bregove. — Tam je Beethoven preživel svojih prvih dvajset let, tam so se izoblikovale sanje njegovega mladostnega srca — na teh travnikih, ki koprneč valove ob vodi s svojimi v meglo zavitimi topoli, grmičjem in vrbami ter sadnim drevjem, namakajočim korenine v tihi, nagli tok; kjer se vasi, cerkve in celo pokopališča trudno radovedno sklanjajo čez breg, medtem ko se na obzorju med mršavimi, čudnimi silhuetami starih razpadajočih gradov, rišejo na nebu viharne obrisi modrikastega Sedmogorja. Tej deželi je ostalo njegovo srce vedno zvesto. Do zadnjega trenutka je sanjal, da bi jo obiskal, a nikdar ni prišel tja. »Moja domovina, ta lepa dežela, kjer sem ugledal luč sveta, je še vedno tako lepa in jasna pred mojimi očmi kakor tedaj, ko sem jo zapustil.«

Izbruhnila je revolucija in jela preplavljati Evropo. Beethoven ji je bil s srcem vdan. Bonnska univerza je bila žarišče novih idej. Nanjo se je 4. maja 1789 vpisal Beethoven in poslušal predavanja iz nemške književnosti, ki jih je imel sloveči Euloge Schneider, poznejši javni tožilec dolnjerenskega okrožja. Ko so v Bonnu izvedeli za zavzetje Bastille, je Schneider prebral na odru plamtečo pesem, ki je vzbudila med študenti veliko navdušenje. Leto kasneje je objavil zbirko revolucionarnih pesmi. Med prednaročniki beremo tudi ime »Hofmusik« Beethovna in družine Breuning.

Beethovnov portret iz časa, ko je komponiral »Fidelia«

Beethoven je zapustil Bonn novembra 1792, prav v trenutku, ko je vanj vdírala vojna, in se je nastanil na Dunaju, glasbeni prestolnici Nemčije. Na svoji poti je srečal hessenske armade, ki so korakale proti Franciji. Najbrž so se tedaj v njem zopet zbudila domoljubna čustva. Leta 1796 in 1797 je uglasbil Friedbergove bojevite pesmi: Odhodno pesem in domoljubno zborovsko pesem Smo velik nemški narod (Ein grosses deutsches Volk sind wir). Toda zaman je skušal opevati sovražnike revolucije: revolucija je osvojila svet in tudi Beethovna. Kljub napetim odnosom med Avstrijo in Francijo stopi Beethoven že leta 1789 v najožje odnose s Francozi, s poslaništvom in z generalom Bernadottom, ki je bil prav tedaj prišel na Dunaj. V teh razgovorih so se utrdila njegova republikanska čustva, ki so se poslej v njegovem nadaljnjem življenju tako mogočno razrastla.

Neka Stainhauserjeva slika iz tega časa kar dobro kaže, kakšen je bil tedaj Beethoven. V primeri s poznejšimi njegovimi portreti pomeni to, kar pomeni Guérinov portret Bonaparteja, upodobljenega z ostrim licem, ki ga razjeda vročica častihlepja, v primeri z drugimi Napoleonovimi podobami. Beethoven se zdi mlajši, kakor je v resnici: suh, zravn in trd v svoji visoki kravati, ima nezaupen in napet pogled. Zaveda se, koliko velja in veruje v svojo moč. Leta 1796 je zapisal v svoj notes: »Pogum! Kljub vsem slabostim telesa bo moj duh le zmagal. Petindvajseto leto, sedaj si tu. Še letos moram pokazati celega moža.« Gospa Bernhard in Gelinck pravita, da je bil zelo ponosen, okoren in čemeran ter da je govoril z močnim provincialnim naglasom. Toda samo njegovi najožji prijatelji so vedeli, kakšna izredna dobrota se je skrivala pod to ošabno okornostjo. Ko je pisal Wegelerju o svojih uspehih, mu je prva prišla na um tale misel: »Postavim, če vidim prijatelja v stiski in mi mošnja ravno tedaj ne dovoljuje, da bi mu brž priskočil na pomoč, se mi je treba samo usesti za delovno mizo in v kratkem času ga rešim iz stiske. Vidiš, kako krasen položaj je to.« In malo dalje pravi: »Moja umetnost bodi poslej le v korist ubogim.«

Medtem je pa trpljenje že trkalo na njegova vrata; zarilo se je vanj in ga ni več zapustilo. Med letom 1796 in 1800 je začela gluhost svoje uničevalno delo. V ušesih mu je šumelo noč in dan, bolečine v drobovju so mu izpodkopavale zdravje. Njegov sluh se je slabšal iz dneva v dan. Dolga leta ni tega priznal nikomur, niti ne svojim najboljšim prijateljem. Izogibal se je ljudi, da bi ne opazili njegove bolezni ter je varoval to strašno skrivnost zase. Leta 1801 pa ni mogel več molčati. Ves obupan se je zaupal dvema svojima prijateljema, dr. Wegelerju in pastoru Amendi.

»Dragi, dobri Amenda, moj ljudi prijatelj... kolikokrat si želim, da bi bil Ti pri meni, zakaj Tvoj Beethoven živi zelo nesrečno, v sporu z naravo in stvarnikom. Vedi, da se je najplemenitejši del mojega telesa, sluh, zelo poslabšal. Že tedaj, ko si bil še pri meni, sem čutil prve znake, a sem jih zamolčal. Odtlej pa je šlo vedno na slabše... Seveda upam, da se mi bo izboljšal tudi sluh, toda težko je, ker se takšne bolezni najteže zdravijo. Kako žalostno je sedaj moje življenje! Izogibati se moram vsemu, kar mi je ljubo in drago, in to med tako bednimi sebičnimi ljudmi!... Žalostno je, če se moraš vdati v usodo. Seveda sem sklenil, da pojdem preko vsega tega, toda kako neki bo to mogoče?...«

Wegelerju pa piše: »Lahko Ti rečem, da je moje življenje bedno. Že dve leti se izogibljem malone vsake družbe, ker mi je sedaj še nemogoče reči ljudem: Gluh sem. Če bi imel kakršenkoli drug poklic, bi še nekako šlo, v mojem je to nekaj strašnega. In potem moji sovražniki, ki jih ni malo, kaj pač ti poreko k temu! — Da boš imel pojem

Čudovit sijaj da vašim lasem —
NARTA FIX EXTRA

NARTA FIX EXTRA

skrbi in čuva, da so lasje
lepi in zdravi

LESNINA LJUBLJANA

nudi sodobno in kvalitetno pohištvo vseh vrst: spalnice, kuhinjsko opremo, kombinirane sobe, šolsko pohištvo, delovne kabinete, gostinsko pohištvo, lesno galanterijo in drugo.

Glede opreme vsakovrstnih notranjih prostorov se obračajte vedno na renomirano podjetje LESNINA LJUBLJANA, ki vam je vedno na razpolago s pojasnili in nasveti.

LESNINA LJUBLJANA — CENTRALA ZA FLRJ
LJUBLJANA, TITOVA 97

SAVA

S P L O Š N O
G R A D B E N O
P O D J E T J E

J E S E N I C E — tel. 317

gradi vse vrste gradenj
Priporoča se investitorjem!

gelée royale

PROIZVAJALNI KOMBINAT
Agromel
LJUBLJANA

NARAVNO POŽIVILO ZA VAS!

VRACA MOCI IN SVEŽINO TER VESELJE
DO DELA

Tovarna elektromateriala Črnuče pri Ljubljani

PROIZVAJA ZA DOMAČE TRŽIŠČE IN IZVOZ

- **INSTALACIJSKI MATERIAL:**

stikala, vtičnice in razdelilce, natikala, lestenčne in WECCO sponke, okove za žarnice E 27 in E 40, oklopne varovalke, pešcl cevi in pribor, likalnice

- **IZOLACIJSKI MATERIAL:**

oljno svilo, bougie cevi in oljne svilene trakove od 10 c 35 mm širine

- **TRANSFORMATORJE**

preizkusne transformatorje 220/50 — 3000 V, zaščitne transformatorje, prenosne in stabilne 100 VA, 220 — 380/24 V, razne specialne transformatorje po naročilu

GRADBENO PODJETJE

MEGRAD

LJUBLJANA

CELOVŠKA CESTA 134

TELEFON: 30-512, 30-513

IZVAJA IN PROJEKTIRA VSA GRADBENA DELA.

**POSLOVNO
ZDRUŽENJE
PREVOZNIŠKIH
PODJETIJ
LJUBLJANA,
TITOVA CESTA
ŠT. 48 (NA GR)**

Telefoni: direktor 33-676
splošni sektor (pravna služba) 33-797
komercialni sektor 33-797
prometno-tehnični sektor 33-797
gospodarsko-računski sektor 33-648
nabavna služba 33-648

**PREKO SVOJE MREŽE POSLOVALNIC OSKRBUJE TOVORE
ZA PREVOZ S TOVORNIMI AVTOMOBILI PO VSEM TERITORIJU
SFR JUGOSLAVIJE**

Izstavlja prevozne in obračunske listine za izvršene prevoze. Vrší brezplačno kontrolo vseh prevoznih in ostalih tovornih listin.

Podjetja – člani poslovnega združenja SLOVENIJA TRANSPORT	
PREVOZNISTVO, Celje	AVTOSERVIS, Jesenice na Gor.
SLAVNIK, Koper	TRANSPORT, Maribor
PREVOZI, Ljubljana	AGROTRANSPORT, Ptuj
AVTOPREVOZ, Maribor	TRANSTURIST, Škofja Loka
MEHANICNA DELAVNICA	AVTOPREVOZ, Tolmin
in AVTOPREVOZ, Medvode	TRANSPORT, Videm-Krško
TRANSAVTO, Postojna	GLOBUS-SPEDICIJA, Ljubljana
AVTOSPED, Rakek	LJUBLJANA TRANSPORT,
AVTOPREVOZ, Zagorje ob Savi	Ljubljana
AVTOUSLUGE, Celje	G A P, Maribor
AVTOPREVOZ, Dravograd	AVTOPREVOZ, Podvelka
AVTOPROMET, Idrija	INTEREVROPA, Koper
AVTOPREVOZ, Ivančna Gorica	TRANSPORT, Cerkno
AVTOPROMET, Kranj	AVTOPREVOZ, Slovenj Gradec
	AVTOPROMET, Ljubljana

Vsi, ki žele koristiti usluge poslovnega združenja, naj se neposredno obračajo na poslovalnice v krajih:

CELJE, Kidričeva 19, tel. 20-80 in 31-56
MARIBOR, Tržaška 54, tel. 27-49 in 24-16
KRANJ, Škofjeloška 1, tel. 941 – 23-84 in 29-84
LJUBLJANA, Šmartinska c. 26, tel. 32-943 in 30-548
KOPER, Ulica JLA 6, tel. 239
JESENICE, Kidričeva 36, tel. 956 – 298
RAVNE NA KOROŠKEM, tel. 1 – int. 481
NIS, Ulica 12. februar 33, tel. 37-22
ZRENJANIN, Moša Pijade 32, tel. 13-99

V kratkem bodo pričele s poslovanjem še poslovalnice v Beogradu, Rijeki, Zagrebu, Osijeku, Smederevu in Novem Sadu, ki bodo z dosedanjjo mrežo in s svojim kadrom zagotovile strokovne in solidne usluge.

ELEKTRO-KRANJ

razdeljuje in prodaja električno energijo za široko potrošnjo in veleodjem, projektira, gradi in vzdržuje visokonapetostne daljnovode. Izvaja nove elektrifikacije podeželja in razne instalacije. V servisni delavnici popravlja električne aparate za gospodinjstvo.

PROJEKTANTSKO PODJETJE

PROJEKTIVNI ATELJE

LJUBLJANA

izdeluje:

kompletne urbanistične elaborate,
programe in projekte (regionalne,
za vplivna območja, ureditvene,
zazidalne in situacijske)

ter projekte:

družbenega standarda
industrijskih zgradb
za cestna omrežja (v krajih in izven njih)
za kanalizacije in čistilne naprave za naselja in industrijo
za vodovode
za centralno ogrevanje in prezračevanje
statiko za vse vrste konstrukcij visokih in nizkih gradenj
in se priporoča za naročila!

Sedež podjetja je: LJUBLJANA — KERSNIKOVA 9 — Tel. 30-888

TRGOVSKO PODJETJE

CENTROMERKUR

EXPORT-IMPORT

LJUBLJANA, TRUBARJEVA c. 1-3

Telefon h. c. 23-271, 23-273, 21-455

Generalni dir.: 23-276

Telex: 03-125

nudi razno galanterijsko in modno blago ter bižuterijo in ure.

V svoji specializirani prodajalni »Merkur« pa bogat asortiman kozmetičnih in drogerijskih artiklov domače proizvodnje, kakor tudi iz uvoza.

Se priporoča za ogled!

ZAVAROVALNA SKUPNOST ZA LRS

V LJUBLJANI — MIKLOŠIČEVA 19

TEL. 33-822

Novi DKW - Junior

Vsa pojasnila

„Autocommerce“

Ljubljana, Trdinova ulica 4

741 ccm, 34 KS, trcilindrski dvotaktni motor, vse brzine sinhronizirane, hidravlične zavore, poraba goriva 7,3 l/100, mešanica 1:40, servisni pregledi na vsakih 7500 km.

V prostorni karoseriji so 4 udobni sedeži, obsežni prtljažni prostor. Naprava za gretje in hlajenje omogoča v vsakem letnem času prijetno vožnjo.

Vozlo je zelo ekonomično ter nudi izredno sigurnost pri vožnji.

Servisna služba in nadomestni deli zagotovljeni.

Tovarna

Žima

Tel. n. c.: 383-147

Direktor: 383-148

FUŽINE št. 133

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV
LJUBLJANA, Rimska c. 17

IZDELUJE: releje za zaščito, daljinska stikala zračna do 100 A in oljna do 15 A s termično zaščito, zaščito proti požaru, programska stikala vseh vrst, aparate s področja industrijske elektronike, merilne in specialne transformatorje, signalne naprave za elektrogospodarstvo in industrijo.

COSMOS

INOZEMSKA ZASTOPSTVA
LJUBLJANA, Celovška cesta 34, telefon 33-351
KONSIGNACIJSKA SKLADIŠČA — SERVIS

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

GROSUPLJE

projektiramo in
izvajamo vsa
gradbena dela

Telefon Grosuplje 13
Tekoči račun
pri Narodni banki
Grosuplje 600-21

1-18

COMMERCE

zastopstvo inozemskih trgov
LJUBLJANA, TITOVA C. 3
telefon 32-024

Zastopamo renomirane firme, ki oskrbujejo našo kemično, tekstilno, papirno, gradbeno in druge industrije s surovinami, stroji in orodji ter naše kmetijstvo z umetnimi gnojili in rastlinskimi zaščitnimi sredstvi.

ŽIČNICA

LJUBLJANA, TRŽAŠKA 69
Telefon 21-686, 22-194

Izdelujemo, projektiramo in montiramo industrijske, gozdne, turistične in športne žičnice in žerjave.
Zahtevajte ponudbe tudi za lesno obdelovalne stroje in naprave.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

je izdala v svoji bibliofilski zbirki

VEČNI SOPOTNIKI

vrsto izbranih besedil iz svetovne
in naše poezije

PREŠEREN: Krst pri Savici

WILDE: Jetniška balada iz Readinga

KOVAČIČ: Jama

LERMONTOV: Demon

ZUPANČIČ: Duma

RILKE: Pesem o ljubezni in smrti
korneta Krištofa Rilkeja

LERMONTOV: Moiri

COLERIDGE: Pesem starega mornarja

JENKO: Obrazi

GRADNIK: Eros-tanatos

LI-TAI-PO: Pesmi

BAYRON: Parizina

Zbirko toplo priporočamo vsem ljubiteljem umetniške besede.

ELEKTRONABAVA

Podjetje za uvoz elektroopreme
in elektromateriala, nakup in prodaja
proizvodov elektroindustrije SFRJ

LJUBLJANA, TITOVA 1

Telefon: 31-058, 31-059

Telegram: Elektronabava, Ljubljana

Skladišče: Črnuče tel. 382-172

dobavlja ves električni material iz uvoza in domačega trga

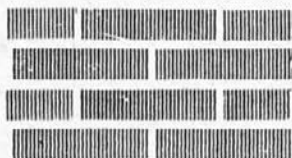
Gradbeno podjetje

TEHNIKA

L J U B L J A N A

Vošnjakova ulica 8a

Izvršuje in projektira vse vrste
inženirskih zgradb

tiskarna
toneta
tomšiča

LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 25 a

Telefoni: 20-553

22-990

22:940

Metalka

LJUBLJANA, TITOVA 24

TRGOVINE:

TITOVA 24

GOSPOSVETSKA 4

STRITARJEVA 7

DALMATINOVA 2

Trgovsko podjetje

TOBAK

LJUBLJANA

Telefon 30-956

vam nudi v svojih
skladiščih in
maloprodajalnicah
kvalitetne tobačne
izdelke vseh
tobačnih tovarn

„MINERAL“

Industrija naravnega in umetnega kamna

Ljubljana-Moste

tel. 33-131, 30-367

Izdelujemo in nudimo:

Marmor vseh vrst in oblik — terazzo ploščice — terazzo
pesek — izdelke iz betona in umetnega kamna — pesek za
malte in fasade

**GRADBENO
PODJETJE**

LJUBLJANA

ZBAŠNIKOVA 26

TEL. 22-078

21-628

22-393

PROJEKTIRA IN IZVAJA VSA GRADBENA DELA

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

SLOVENIJA CESTE

LJUBLJANA
Pražakova 1

prevzema in izvršuje
vsa gradbena dela na objektih
visoke in nizke gradnje

Specializirano podjetje
za gradnjo cest z različnimi sistemi
vozišč, predorov ter za asfaltna
dela.

Lastna mehanizacija z obrati
za popravilo in izdelavo
gradbenih strojev.

Lastni projektivni biro.
Dobava kmetijskih agregatov
iz lastnih kamnolomov.

SEMENARNA LJUBLJANA **Gospodarska cesta 5**

Prodajamo na debelo in drobno vse vrste in sorte kakovostnih semen
krmnih, vrtnih in cvetličnih rastlin.

Cenjenim odjemalcem nudimo bogat izbor zelenjadnih in cvetličnih
semen v originalnih zaprtih vrečkah.

Zagotavljamo odjemalcem, da bodo v naših poslovalnicah

v LJUBLJANI, Gospodarska 5, Vodnikov trg 4

v MARIBORU, Dvoržakova 4

v ZAGREBU, Kraševa 2,

v BEOGRADU Prizrenska 5

solidno postreženi po konkurenčnih cenah.

NAŠ NASLOV:

JUGOREKLAM

LJUBLJANA, KIDRIČEVA 5

TELEFON 21-965

Izdelujemo vse vrste em-
balaže v barvnem tisku.
Lastna litografija. Za vse
reklame se obračajte na
nas. Tisk — časopisni
oglas, kino reklama. Na-
ročila sprejemamo ZA CE-
LOTEN TERITORIJ SFRJ

»Alko«

BRZOJAVI:
»ALKO«

TEK. RAČUN
600-703/1-318

**DESTILERIJA
IN TOVARNA
LIKERJEV
LJUBLJANA**

FRANKOPANSKA 9

TELEFON: 20-955,
21-568, 30-392

POSLUŽITE SE ODLIČNIH PROIZVODOV PODJETJA

tovarne bonbonov,

čokolade

in peciva

v Ljubljani

šumi

Nad kvaliteto naših proizvodov
ne boste nikdar razočarani!

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE

GRADIS

CENTRALA, LJUBLJANA

BOHORIČEVA 28 — TEL. 33-566

s svojimi poslovnimi enotami gradbeno vodstvo Ljubljana, Celje, Maribor, Skopje, Jesenice, Kranj, Koper, Ljubljana-okolica ter obrati Obrat gradbenih izdelkov, Lesni obrat Škofja Loka, Kovinski obrati Ljubljana in Maribor. Strojno-prometni obrat ter biro za projektiranje, študij in razvoj gradi in projektira visoke in nizke ter industrijske gradnje ter vrši prodajo stanovanjskih, poslovnih in drugih objektov.

Tkanine za večerna oblačila najlepše izberete v prodajalnah

Veletekstila v Kresiji

Prodajalna na Trubarjevi 27 nudi bogato izbiro izbranih izdelkov moškega perila, srajc, pletenin in ostalih predmetov moške mode.

V PRODAJALNAH

»Ajdoščina«, Gosposvetska cesta 1, »Cveta«, Stritarjeva, »Perlon«, Čopova 12, »Cveta«, Miklošičeva 22, stalna zaloga trikotaže, pletenin, nogavic, konfekcije in ostalih ženskih in moških modnih predmetov.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

VEVČE-MEDVODE

sedež: VEVČE — p. Ljubljana-Polje

Ustanovljena leta 1842

IZDELUJE:

SULFITNO CELULOZO I. a za vse vrste papirja

PINOTAN za strojila

BREZLESNI PAPIR za grafično in predelovalno industrijo; za reprezentativne izdaje, umetniške slike, propagandne in turistične propekte, za pisemski papir in kuverte najboljše kvalitete za razne protokole, matične knjige, obrazce, šolske zvezke in podobno.

SREDNJEFIN PAPIR za grafično in predelovalno industrijo; za knjige, brošure, propagandne tiskovine, razne obrazce, šolske zvezke, risalne bloke itd.

KULERJE za kuverte, obrazce, bloke, formularje, reklamne in propagandne tiskovine.

KARTONE za kartoteke, fascikle mape.

RASTER PAPIR brezlesni in srednjefin za šolske zvezke, za uradne in druge namene.

PELURNI PAPIR bel in v barvi.

ZAHTEVAJTE VZORCE!

TUBA

TOVARNA KOVINSKIH IN PLASTIČNIH
IZDELKOV

LJUBLJANA, KAMNIŠKA 20

proizvaja izdelke iz plastičnih mas za farmacevtsko, kemično, avtomobilsko, elektro in radio-tehnično industrijo, kakor tudi predmete za široko potrošnjo, tehnične izdelke in embalažo iz aluminija, svinčeno ter pokositreno embalažo.

Saturnus

TOVARNA
KOVINSKE
EMBALAŽE
LJUBLJANA

proizvaja vse vrste litografirane embalaže — kot embalažo za prehransko industrijo, gospodinj-sko embalažo, bomboniere za čokolado, kakaó in bombone ter razne vrste litografiranih in ponikljanih pladnjev. Razen tega proizvajamo električne aparate za gospodinjstva kot npr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer avtomobilske žaromete, velike in male zadnje svetilke, stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pocevinaste litografirane otroške igrače

ZA VSE VRSTE ZAVAROVANJ
SE PRIPOROČA

Zavarovalnica Ljubljana

MIKLOŠIČEVA C. 17-19

M-1

TOVARNA

PISALNIH

STROJEV

LJUBLJANA

mali potovalni
strojček za
individualno delo
doma ali na
potovanjih, je
vsakomur
najboljši
spremljevalec.

TRGOVSKO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ

TEHNO-IMPEX

Telefon: 23-915

Teleprinter: 03-190

Ban. račun: 600-11-674

Ljubljana

Beethovnova 21/I

o tej čudni gluhosti, Ti povem, da se moram v gledališču uvesti prav tik orkestra, če hočem razumeti igralce. Če se usedem malo dalje, že ne slišim visokih tonov instrumentov in glasov... Včasih tudi komaj slišim človeka, ki govori tiho, in vendar, če kdo vpije, mi je kar neznosno... Često sem že preklel stvarnika in vse svoje življenje... Plutarh me je pripeljal do resignacije; hočem če je le kako mogoče, kljubovati svoji usodi, četudi bodo še v mojem življenju trenutki, ko bom najnesrečnejše bitje pod soncem... Vdanost v usodo! Kakšno žalostno zatočišče, a vendar edino, ki mi še preostaja.»

Ta tragična žalost se izraža v nekaterih delih te dobe, v Sonate Parhétiyue, op. 13 (1799), predvsem pa v largu tretje klavirske sonate, št. 3, op. 10 (1798). Čudno, da ne vidiš njenega sledu povsod in da iz toliko drugih del odseva mladostna brezskrbnost: iz nasmejanega Septeta (1800), iz vedre Prve simfonije v c-duru (1800). Nedvomno je duši potreben čas, da se privadi na bolečino. Radost ji je tako potrebna, da si jo mora ustvariti, kadar je sama nima. Če ji je sedanost prekruta, živi v preteklosti. Spomini na nekdanje dni ne ugasnejo mahoma, njihov sij se drži še dolgo potem, ko teh več ni. Beethoven, nesrečen in sam na Dunaju, se je v spominih zatekal v svoj rojstni kraj: tedanje njegove misli so vse prežete s temi spomini. Téma andante z variacijami v njegovem septetu je renska pesem. Simfonija v c-duru je tudi delo o Renu, pesem mladeniča, ki se smehlja svojim sanjam. Vesela je, polna hrepenenja. V njej čutiš upanje in željo, da bi ljudem ugajala. Toda v nekaterih prehodih, v uvodu, v polmraku nekaterih basov, v čudnem scherzu opaziš — z veliko ginjenostjo — kako te z mladega lika zadene pogled prihajajočega genija. Podobno kot oči »bambina« na Botticellijevih slikah svete družine, kjer se nam zdi, da beremo v očeh deteta že bodočo tragedijo.

Telesnemu trpljenju so se pridružile še motnje drugačne vrste. Wegeler pravi, da ni nikoli videl Beethovna brez kakšne do vrhunca razvnete strasti. Njegove ljubezni so bile, kot vse kaže, izredno čiste. V njih ni bilo nobene zveze med strastjo in naslado. Če je naš čas pomešal drugo z drugo, je to le dokaz, da večina ljudi o ljubezenski strasti nič ne ve in da je čista ljubezen izredno redka. Beethoven je imel na sebi nekaj puritanskega; razuzdani pogovori in misli so se mu gnusili, o svetosti ljubezni je imel nepopustljive nazore. Baje ni mogel odpušiti Mozartu, da je napisal Don Juana, češ da je s tem profaniral svojega genija. Schindler, ki je bil njegov intimni prijatelj, zagotavlja, »da je šel z deviško sramežljivostjo skozi življenje in da si nikdar ni imel očitati kake slabosti«. Tak človek je bil kakor ustvarjen, da postane žrtev ljubezni. In to je tudi bil. Neprenehoma se je divje zaljubljal in neugnano sanjal o sreči, ki se mu je takoj razblinila, sledilo pa je grenko trpljenje. V teh menjavah ljubezni in ponosnega upo-

ra je treba iskati najplodovitejši vir Beethovnega navdiha vse do tiste starosti, ko se mu je ognjevita narava umirila v otožni vdanosti v usodo.

x x x

Revolucija je prihajala na Dunaj in potegnila Beethovna za seboj. »V ožjem krogu se je rad izražal o političnih dogodkih,« pravi vitez von Seyfried, »in jih presojal z redko razumnostjo ter jasnim in bistrim pogledom.« Revolucionarne ideje so ga privlačevale. »Ljubil je republikanska načela,« pravi prijatelj Schindler, ki ga je najbolj poznal v zadnjem razdobju njegovega življenja. »Bil je pristaš neomejene svobode in nacionalne neodvisnosti... Hotel je, da bi vsi sodelovali pri upravljanju države... Hotel je, da bi Francija dobila splošno volilno pravico, in upal, da jo bo uvedel Napoleon ter tako postavil temelj sreči človeškega rodu.« Kot revolucionar starorimskega kova, ves prežet s Plutarhom, je sanjal o herojski republiki, ki bi jo ustanovil bog Zmage — prvi konzul. In že kuje zapovrstjo Herojsko simfonijo (Eroico) z naslovom Bonaparte (1804), Ilijado cesarstva, ter finale Simfonije v c-molu (1805—1808), epopejo slave. Prva resnično revolucionarna glasba, v kateri je duh časa prav tako silno in čisto zaživel, kakor se silno in čisto vtisnejo veliki dogodki v velike, samotne duše, in ti vtisi ne oslabe v dotiku z resničnostjo. V njej se nam kaže Beethovnov obraz v soju odbleska teh epskih vojn. Ta odblesk sije, ne da bi morda Beethoven to hotel, vsepovsod iz del tega obdobja: iz uverture Coriolan (1807), v kateri divjajo viharji, iz Kvarteta, št. 4, op. 18, katerega prvi del je tako soroden tej uverturi, iz Sonate Appassionata, op. 57 (1804), o kateri je rekel Bismarck: »Če bi jo pogosto slišal, bi bil vedno zelo pogumen.« Prav tako v Egmontu in celo v klavirskih koncertih, med njimi v koncertu v es-duru, op. 73 (1809), kjer celo iz virtuoznosti zveni junaštvo in koraki armade. — Kaj bi se čudili? Tudi če Beethoven ni vedel, ko je pisal Žalno koračnico za umrlim herojem (iz Sonate op. 26), da je junak, ki bi bil bolj vreden njegovega opevanja, general Hoche, — in ta se je bolj kakor Bonaparte približal vzoru Eroice — prav tedaj umrl blizu Rena, kjer še danes gleda z majhnega griča med Koblenzom in Bonnomo njegov nagrobnik — četudi ni tega vedel, je na Dunaju dvakrat videl zmagovito revolucijo. Francoski oficirji so prisostvovali novembra 1805 krstni predstavi Fidelia. General Hulin, zmagovalec v boju za Bastillo, se je nastanil pri Lobkowitzu, Beethovnovem prijatelju in zaščitniku, ki mu je bil skladatelj posvetil Eroico in Simfonijo v c-molu. In Napoleon je 10. maja 1809 prenočil v Schönbrunnu. Beethoven je kmalu zasovražil francoske zavojevalce, ni pa zato nič manj občutil vročnosti te junaške dobe. In kdor je ne čuti kot on, bo samo na pol razumel to muziko dejanj in zmagoslavij cesarske dobe.

BEETHOVNOVE MISLI O GLASBI

Il n'y a pas de règle qu'on ne peut blesser a cause de »Schöner«.
(Ni pravila, ki bi ga ne mogli prekršiti zaradi »lepšega«.)

*

Glasba mora v duhu moža ukresati ogenj.

Glasba je višje odkritje od vsake modrosti in filozofije... Kdor prodre v bistvo moje muzike, bo prost vse tiste bede, v kateri života-rijo drugi ljudje.

(Bettini, 1810)

*

Nič ni bolj vzvišeno, kakor če se bolj kot drugi ljudje približaš božanstvu in od tam pošiljaš njegove žarke človeškemu rodu.

(Nadvojvodi Rudolfu)

*

Nikoli nisem mislil na to, da bi pisal zaradi slave in časti: kar imam na srcu, mora ven, zato pišem.

(Geringu)

*

Mar verjame, da mislim na njegovo bedno violino, kadar poslušam svojega duha?

(Schuppanzighu)

*

Čisto cerkvena glasba bi morala biti samo vokalna razen Glorie in kakšnega drugega podobnega teksta. Zato imam najraje Palestrino. Seveda bi ga bilo nesmiselno posnemati, če nimamo njegovega duha in njegovega religioznega nazora. Današnjim pevcem bi tudi ne bilo mogoče zdržema in čisto peti teh dolgih not.

(Organistu Freudenbergu)

*

Navajen sem, da imam tudi pri pisanju instrumentalne muzike vedno pred očmi celoto.

(Treitschkeju)

*

Pisati brez klavirja je potrebno... Malo po malo si pridobimo sposobnost izraziti zgolj to, kar želimo in čutimo — sposobnost, ki je plemenitim ljudem tako bistveno potrebna.

(Nadvojvodi Rudolfu)

*

Svoboda in napredek sta smoter prav tako v svetu umetnosti kakor v vsem ostalem velikem stvarstvu. In če mi novi ljudje še nismo tako trdni, kakor so bili naši predniki, je vendar poplemenitenje naših nravi v marsičem prineslo večjo širino.

(Nadvojvodi Rudolfu)

Opisovanje slike je stvar slikarstva. Tudi pesnik se ima lahko v tem pogledu za srečnega v primeri z mojo muzo. Njegovo področje ni tako omejeno. Zato pa se moje razprostira v druge pokrajine in do našega kraljestva ni tako lahko priti.

(Wilhelmu Gerhardu)

Izmed starih mojstrov sta bila genialna samo Nemca Händel in Sebastian Bach.

(Nadvojvodi Rudolfu)

Nimam navade popravljati svojih kompozicij. Tega nisem nikoli delal, ker sem imel vedno pred očmi resnico, da vsaka delna sprememba izpremeni značaj skladbe.

(Thomsonu)

Kadar ima vaš učenec primeren vrstni red, pravilen takt in igra kolikor toliko brez napak, tedaj pazite samo na njegovo prednašanje. In če je že tako daleč, ga ne ustavljajte zaradi majhnih napak, mu jih povejte šele na koncu. Uporabljal sem to metodo, z njo se muziki hitro formirajo, to pa je konec koncev eden prvih smotrov glasbene umetnosti... Pri nekaterih pasažah si včasih tudi želim, da uporabljajo vse prste. Če uporabljamo manj prstov, dosežemo brez dvoma igro, ki bi jo lahko imenovali »biserno«, toda včasih si želimo tudi drugih draguljev.

(Czernyju)

Da hočete izdati dela Sebastiana Bacha, je to nekaj, kar res dobro de mojemu srcu, ki vedno bije za visoko, veliko umetnost tega praočeta harmonije.

(Hofmeistru 1801)

Zmerom sem se prišteval k največjim častilcem Mozarta in bom to ostal do poslednjega diha.

(Stadlerju 1826)

Vaša dela čislam bolj kakor vsa gledališča dela. Očaran sem vsakokrat, ko slišim kako Vaše novo delo, in zanimam se zanje bolj kakor za svoja lastna. Skratka cenim in ljubim Vas... Ostali boste vedno tisti med mojimi sodobniki, ki ga najbolj cenim. Če mi hočete napraviti veliko veselje, mi napišite nekaj vrstic. To mi bo v veliko uteho. Umetnost družijo ves svet, a toliko bolj šele prave umetnike, in mogoče me Vi izvolite prištevati mednje.

(Cherubiniju, 1823)

Iz partiture Beethovnevega »Fidelia«

„FIDELIO“

(vsebina opere)

Leonorinega soproga Florestana je njegov sovražnik,, guverner Pizzaro, skrivoma ujel in zaprl v podzemsko ječo. Leonora sklene, da ga bo poizkusila osvoboditi. Preobleče se v moškega in si pod imenom Fidelio izprosi namestitvev pri starem ječarju Roccu v tisti jetnišnici, za katero sumi, da je v nji zaprt njen soprog. Roccova hči Marzellina se zaljubi v simpatičnega mladeniča Fidelia, čeprav je že vanjo zaljubljen vratar Jaquino.

Prvo dejanje: Zaljubljeni Jaquino snubi Marzellino in jo skuša pregovoriti, naj bi postala njegova žena. Toda Mazzellina se bolj in bolj vnema za očetovega mladega pomočnika Fidelia. Vtem se vrne Rocco s Fideliom. Tudi staremu ječarju je všeč prikupni mladenič in bi bil prav zadovoljen, ako bi se njegova hči poročila s Fideliom. Leonora se težko izmuzne iz neprijetnega položaja, saj hoče edinole rešiti svojega ljubljenega Florestana, ki že dve leti v ječi trpi, čeprav je zlobni Pizzaro že dal razstrositi govorice, da je umrl. Zvesta Leonora pa ne verjame tem marnjam, temveč skuša kakorkoli dognati, kje je jetnik. Zato prosi in prosi ječarja, naj ji zaupa in ji dovoli, da mu pomaga tudi v izvrševanju ječarske službe. Rocco ji ustreže in ji obljubi, da ga bo poslej lahko spremljala tudi v ječo in med jetnike, razen k enemu edinemu, za katerega ima najstrožja naročila samega guvernerja. Leonora sluti, da je prav ta nesrečnež njen Florestan.

Sprememba. Guverner Pizzaro dobi obvestilo, da si bo minister v kratkem prišel ogledat jetnišnico. Ker se boji, da bi minister ob tej priložnosti utegnil najti Florestana, ki v ječi po njegovem ukazu umira od gladu, sklene, da ga bo dal takoj usmrtili in se bo tako zavaroval pred morebitnimi neprijetnostmi. Rocco se upre Pizzarovemu prigovarjanju, da bi izvršil nad jetnikom zločin, zato guverner naposled sklene, da bo sam usmrtil Florestana, in ukaže ječarju, naj poprej zanj izkoplje v celici grob. Leonora sluti, da preti njenemu soprogu ob guvernerjevem obisku najhujše zlo, zato preprosi Rocca, naj vsaj za kratek čas izpusti jetnike na dvorišče, upajoč, da bo tako ugledala Florestana. Toda med jetniki ga ni. Pizzaro se nenadoma vrne in se razsrdi, ko vidi jetnike na dvorišču, in jih ukaže nemudoma spet zapreti. Leonora izve, da mora Rocco izkopati grob za edinega jetnika, ki ni smel na dvorišče. Ker ji srce pravi, da je to njen Florestan, se ponudi Roccu, da mu bo pomagala izkopati grob. Stari ječar se omeči in jo vzame s seboj v podzemsko ječo.

Drugo dejanje: Uklenjeni Florestan se vročično premetava po ležišču in v blodnjah se mu zazdi, da vidi ob sebi Leonoro, kako ga vodi v prostost. Ko pa spozna kruto resničnost v napadu obupa omedli. Rocco in Leonora prideta v ječo, da bi izkopala grob. Ob tem trušču se

Florestan ovede in zaprosi za kruh in vodo. Leonora ga zdaj prepozna, se trudoma zadrži, da se mu ne bi izdala, in mu da vina in kruha. Tudi Pizzaro stopi v ječo, da bi izpolnil svoj naklep nad Florestanom. Že dvigne bodalo, da bi umoril Florestana, ko se vrže Leonora med njiju in mu prestreže roko. Pizzaro spozna Florestanovo ženo in že hoče oba umoriti, da bi se iznebil živih prič svojih zločinov, toda neustrašna Leonora se mu postavi v bran. Vtem že zadoni fanfara z grajskega stolpa in napove ministrov prihod. Pizzaro mora k ministru. Florestan in Leonora se objameta, vsa srečna, da sta se našla.

Spremembra. Minister sporoči jetnikom v kraljevem imenu, da so pomiloščeni. Rocco privede predenj še Florestana, v katerem spozna prijatelja, ki je zanj že dolgo menil, da ni več med živimi. Rocco izpove tudi Leonorino hrabro zadržanje in Pizzarova hudobija postane očita. Leonora sme sama sneti Florestanu okove, Pizzara pa odvedejo stražniki pred sodišče. Presunjena množica navdušeno vzklika hvalnico zakonski ljubezni, ki ne pozna ovir in nevarnosti tudi v taki nesreči, kakor je prizadejala Leonoro in Florestana.

ZIMSKA SEZONA V OPERNIH GLEDALIŠČIH PO SVETU

BERLIN: V okviru vsakoletnih berlinskih slavnostnih tednov so v novi operi v zapadnem Berlinu proslavili 150-letnico Verdijevega rojstva z uprizoritvijo *MACBETHA*. Premiero je dirigiral Mario Rossi, režiral berlinski intendant Rudolf Sellner, opremo pa je zasnoval znani italjanski scenograf Mihael Raffaelli. Glavno partijo Macbetha je mesto obolelega Fischer-Diskaua prevzel ameriški bariton William Dooly.

MILANO: Milanska Scala pripravlja v zimski sezoni premiero Mozartove Figarove svatbe, ki jo bo režiral francoski režiser Jean Vilar, ki je v isti hiši prevzel tudi režijo Verdijevega *Don Carlosa*. Na spomlad pa bo Scala pripravila Verdijevega *Macbetha*, ki ga bo kot gost dirigiral Herman Scherchen.

LONDON: Covent Garden opera bo v mesecu decembru pripravila uprizoritev Šostakovičeve opere »Lady Macbeth iz Mcenska«.

PARIZ: V Parizu je že novembra pričel internacionalni baletni festival, na katerem sodeluje pet baletnih ansamblov, in sicer: Royal-Balet iz Londona z uprizoritvami »Labodjega jezera«, balet finske nacionalne opere iz Helsinkija z uprizoritvijo modernega baleta »Gospodična Julija«, balet budimpeštanske opere z uprizoritvijo baletov Čudežni mandarin« Bele Bartoka in pariški balet z uprizoritvijo Prokofjeva »Pepelke«.

BRÜSSEL: Opera v Brüsslu pripravlja za zimsko sezono novo uprizoritev Mozartove Figarove svatbe, ki jo bo s pevci dunajske državne opere dirigiral Joseph Krips.

STUTTGAART: Opera bo v zimski sezoni pripravila evropsko premiero nove opere slovaškega skladatelja Jana Cikkerja »Vstajenje«, ki je komponirana po Tolstojevem romanu.

KASSEL: Opera je v mesecu novembru pripravila prazizvedbo nove opere Jana Cikkerja »Večer, noč in jutro« po znani Dickensovi noveli »Christmas Carol«.

ZÜRICH: Za obletnico Verdijevega rojstva je züriška opera pripravila novo uprizoritev Othella, ki jo je dirigiral italijanski dirigent Nello Santi, naslovno vlogo pa je pel Dimitar Uzunov.

SAN FRANCISCO: Opera je pripravila kar štiri uprizoritve, to je Straussov »Capriccio« in Čajkovskega »Pikovo damo« z Dorothy Kirsten Regino Resnik in James McCrackenom v glavnih vlogah.

BENETKE: Teatro La Fenice v Benetkah je proslavil 150-letnico Verdijevega rojstva z opero »Jeruzalem«, ki jo je kot gost režiral bivši umetniški vodja pariškega »Theatre National Populaire« Jean Vilar.

BUENOS AIRES: Opera je proslavila obletnico Verdijevega rojstva z uprizoritvami Verdijevega »Trubadurja« in »Falstaffa«. V slednji je pel naslovno partijo angleški baritonist Geraint Evans, medtem ko je Forda pel Eberhard Wächter iz dunajske opere. Obe predstavi je dirigiral Fernando Previtali.

NEW YORK: Metropolitan opera je uprizorila na začetku sezone Verdijevo »Aido« in Massenetovo »Manon«.

SALZBURG: Festivalski odbor je že objavil nov program za salzburški festival 1964.

Na sporedu so: Straussova »Elektra«, ki jo bo pripravil Herbert von Karajan (isto predstavo bo pripravil tudi za Dunaj in za milansko Scalo), Karl Böhm bo dirigiral »Kavalirja z rožo« in »Ariadno na Naxosu« Richarda Straussa, Wolfgang Sawallisch pa bo pripravil novo uprizoritev Verdijevega »Macbetha«.

Herbert von Karajan je postavil v plan salzburškega festivala za leto 1965 koncertantno uprizoritev Musorgskega opere »Boris Godunov«, v kateri naj bi naslovno vlogo pel znameniti bolgarski basist Nikolai Gjaurov, igral bo orkester Leningrajske filharmonije (z istim orkestrom bo imel Karajan tudi dva koncerta), zborovski part pa bi prevzel ojačani zbor ljubljanske filharmonije, ki je pri koncertantni izvedbi pod Lovrom Matačićem na Dunaju dosegel velik uspeh.

MERCATOR

VELETRGOVINA

**LJUBLJANA,
AŠKERČEVA 3**

VAM V PROSTORIH
SVOJIH POSLOVNIH ENOT
»EMONA«, »GRMADA,
»HRANA«, »JELKA« GORNJI
GRAD, »LITIJA«, »LOGATEC«,
»POLJE«, »ROŽNIK«, »STRAŽA«
PRI NOVEM MESTU IN
»SPECERIJA«
NUDI VSE GOSPODINJSKE
POTREBŠČINE, GALANTERIJO
IN KOLONIALNO BLAGO.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Smiljan Samec. Urednik: Mitja Sarabon. — Tisk časopisnega podjetja »Delo«. — Vsi v Ljubljani.